

Vinnuligir karmar - samandráttur

Framhald og samandráttur frá greinum í *Sosíalínunum* tann 24/6, 'Vinnuligir karmar?', tann 25/6, 'Vinnuligir karmar - orka', tann 26/6, 'Vinnuligir karmar - leiðsla', tann 27/6, 'Vinnuligir karmar - vitanarinfrastrukturur' og tann 30/6-1998, 'Vinnuligir karmar - politísk ráðgeving'

Vit eru komin inn í eina ónda ringrás, hava start okkum blind uppá alt tað, sum vit halda var gjørt skeivt í 80-unum, hóast tað var í 90-unum vit gjørdur skaðan, serliga tey seinastu árin.

Hendan ónda ringrásin endar í eini vitanarfella, sum er væl truplari enn nøkur rentufella at lyfta seg uppúr.

Í hesum leiki hava vit mist tikið á modernaðu vinnukarmunum, sum vit annars eftir tógvið stríð í 50-unum, 60-unum, 70-unum og inn í 80-ini høvdu bart okkum framá við framskygni, hegni og einum stál-vilja til framburð - umframt dyrt keyptar royndir.

Enn er ikki ov seint, men tíðin arbeidir ímóti okkum og umheimurin fer undan okkum við stórar ferð á vinnuliga ókinum.

Eitt modernað vinnuligt umhvørvi finst sambært kanningum M. Porter's, har virkir eru í harðari altjóða kapping, hava lætta atkomu til stuðlandi virksemin, hava lætta atkomu til kunneleika á høgum støði og virka millum kræsran keyparar.

Vit hava møguleika at

finna orku til hetta arbeiði, vit hava møguleika at finna leiðslu, vit hava møguleika at skapa ein vitanarinfrastruktur og vit hava møguleika at skapa karmar um eina fjølbroytta politiska ráðgeving. Amboð, sum eru neyðug til tess at skapa om-anfyrirnevndu karmar.

Sum tað er lýst í áður-nevndu greinum, so kunnu hesi amboðini samansjóvast í tað eina amboðið: ein út-reiðslu- og kunneleikaoptimalum almennum sektor.

Eingin sigur, at uppgávan er løtt, men hon er neyvan eins tung, sum tað má hava verið í 50-unum langt inn í 80-ini at byggja upp frá grundini bæði fíggarjarkvi, sølulíð, framleiðslulíð, skip, læruskipanir, vegir, havnir, el o. m. a., alt meðan tann einstaki hevði ílt við at fáa endarnar at røkka saman.

Vit eru á eini kós, har vit helst koma til at oyðsla í hundratali mió. kr. árliga í tí almenna bygnaðinum, sum lýst í greinini um orku. Hesa orkuna hava vit ikki!

Tað er ein orsök til, at tann almenni bygnaðurin má standa ovast á breddanum, tá vit viðgera spurningin um karmar fyri mod-

ernaðari vinnu.

Skulu vit skapa leiðslukarmar um eina modernaða vinnu, so mega vit gagnnýta leiðsluorkuna og leiðslumøguleikarnar sum frægast, sum lýst í greinini um leiðslu. Stórir partur av hesi orku og hesum møguleikum liggja í tí almenna sektorinum.

Tað er onnur orsök til, at tann almenni sektorurin má standa ovast á breddanum, tá vit viðgera spurningin um karmar fyri modernaðari vinnu.

Skulu vit skapa vitanar-karmar um eina modernaða vinnu, so mega vit uppbyggja ein vitanarinfrastruktur, sum lýst í greinini um vitanarinfrastruktur. Stórir partur av hesum má innbyggjast í arbeiðið í tí almenna sektorinum.

Tað er triðja orsök til, at tann almenni sektorurin má standa ovast á breddanum, tá vit viðgera spurningin um karmar fyri modernaða vinnu.

Skulu vit skapa politiskar karmar um eina modernaða vinnu, so krevst ein fjølbroytt politisk ráðgeving, sum lýst í greinini um politiska ráðgeving.

Tað er fjórða orsök til, at tann almenni sektorurin má standa ovast á breddanum, tá vit viðgera spurningin um karmar fyri modernaða vinnu.

Serliga áhugavert er hetta, tá vit hava í huga, at nógv bendir á, at tað ber væl til at bota um tann almenna sektorin við altítt til hesi fyra: orkuna, leiðsluna, vitanarinfrastrukturin og politisku ráðgevingina við á leið somu tiltøkum.

Nógv bendir á, at tað ber til at samansjóva hesi fyra altítt í somu ætlan!

Mong munna hava sett sær spurningin um, hví eg síðani 1994 havi víst á tann almenna sektorin, sum kjarnan í spurninginum um vinnuligar karmar. Onkur hevur helst havt sínar illgitingar.

Í veruleikanum er tað sera trupult at seta orð á hetta. Ein hevur ikki lærubøkur ella útlendiska granskning, sum ein beinleiðis kann halda seg til.

Teirra fortreytir og trupulleikar eru heilt órvisi og tað eg veit er eingin, sum veruliga hevur viðgjørt spurningin um vinnuligar fortreytir í einum so lítum,

mentunarlaga, málsliga og geografiskt avbyrgdum samfelag, sum Føroyar er.

Hetta kenna vit eisini á okkum, tá útlendiskir 'serfrøðingar' í Føroyskum viðurskiftum' gera seg galdandi: hóast tað helst er gott skil í tí teir siga, so kenna vit á okkum, at okkurt vant-ar.

Mín varhugi er, at tað eru sjálvar høvudsfortreytirar, sum fyri tey helst eru so sjálvsagdar, at tey neyvan koma til hugs, at tær ikki eru til staðar.

Tað eru helst tey, sum enn ivast í, um tað veruliga er neyðugt at fara undir slíkt stórværk, sum tað tykist vera at rudda upp og skipa ein almennan bygnað við vinnuligum karmum fyri eyga. Mong vóna helst, at tað ber til fyruttan.

Eg ivist í um tað yvirhøvur ber til at skapa karmar um eina modernaða vinnu í Føroyum anno 2000 uttan at lyfta hesa byrðuna við orku og møguleikum, sum liggja í tí almenna bygnaðinum!

Ella hava vit eitt boð uppá, hvussu vit annars kunnu fáa hesar nevndu karmar at virkað?

Signar P. Heinesen

Ella stinga vit høvdið í sandin, og halda at slíkir karmar eru ikki neyðugir hjá okkum, hóast teir eru neyðugir aðrastaðni? Halda vit, at tey í øðrum londum oyðsla við sínum kreftum til slíkt, sum als ikki er neyðugt?

Eg ivist! Sum demokratiskur limur í føroyska samfelagnum noyðist eg tí at halda fast við setningin um, at kjarnan í tí føroyska bygnaðartrupulleikanum er bygnaðurin í tí almenna sektorinum.

Vegna mína demokratisku skyldu noyðist eg at orða hetta.

Við vón um, at nytta kann fást burtúr í arbeiði, sum gjørt er.

virðiliga
Signar P. Heinesen

Viðmerking

Avtoftið ikki bygdinarnar

Nú er málið viðvíkjandi einari oljustøð blivið meira aktuelt, tí landsstýrismaðurin í sjálvstýrisráðum krevur, at málið verður eitt samgongumál. Hetta vil so vísa seg, hvar flokkar og serliga tjóðveldisflokkurin standa. Er landsstýrismaðurin á somu leið sum partamaður hansara, borgarstjórin í Tórshavn, so vita Føroya fólk, at tjóðveldisflokkurin er fyri einari miðsavn, og harvið einari niðurgerð av útjadararøkjum. Við at leggja eina slíka støð í Tórshavn verður avtoftanin av útjadaranum framd.

Verður ein slík støð lögð uttan fyri miðstaðarøkið verður tað at fremja framburð og gera tað, at tilboðini verða fleiri til tann ungdom, sum í dag einki annað val hevur uttan at flyta til Tórshavn.

Tjóðveldisflokkurin hevur boðað frá loysing frá Danmark. Tað er ein greið støða, men ein loysing hevur stórar skyldur við sær. Er tað ætlanin at varðveita verðandi bústaðarmynstur, ella er tað ætlanin, at Føroyar eru bert miðstaðarøki, verður tað ein loysing við miðsavn og harvið avtoftan av tí Føroyum, sum liggja uttan fyri miðstaðar-

øki.

Nú verður ikki bara tjóðveldisflokkurin men øll samgongan roynd í verki hvat tey standa fyri. Tey, sum valdu tjóðveldisflokkinn í Suðuroy, settu sítt álit á flokkinn, at hann vildi gera tað meiri liviligt her, soleiðis at okkara ungdomur bleiv boðin meira tilboð, enn tey hava nú. Tað loysir ongar bústaðarmøguleikar um Smyril siglur fleiri túrar, heldur ikki er nøkur loysn um flugving verður. Tað eru arbeidsskapandi tiltøk og tilboð til okkara ungdom, sum skulu tryggja tilveruna her. Støða tjóðveldisflokksins til eina loysn er greið, men hvørja støðu hevur flokkurin í samgongu til viðurskiftini úti um landið.

Tað at leggja eina oljustøð, sum vil skapa nógv arbeiði og harvið gera tað liviligt, hevur stóran týdning fyri okkum, sum búgva í Suðuroy, tá verður avgerð landsstýrisins um, hvar ein slík støð skal liggja altavgerðandi fyri tilveruna her, og hetta vita lögtingsumboð okkara.

At Trongisvágssjóðurin er besta staðið at leggja eina slíka støð er eingin ivi um, og tá tað frá býráðslimum í Tórshavn verður víst á, at

teir hava bedingar bæði í Tórshavn og á Skála, so eru vit so væl fyrri, at vit hava eina vælvirkandi beding við væluðbúnum handverkarum í Vági.

Tað hevur eisini verið fært fram, at ferjulegan á Drelnesi er ein almenn floga. Tað er ikki beint, og helst skuldu tit halda tykkum til sannleikan. Tað er Tvøroyrar kommuna, sum hevur gjørt tað arbeiði og gildið tað.

Í Tórshavn er bygd tann fjarhitastøðin sum kostaði milliónir av borgarins pengum. Nú hevði verið gott við teimum mongu byggingrundum, sum var grundarlagið undir ta ætlan, sum kostaði nógv, men bleiv av ongum.

Ferjulegan á Drelnesi er gjørt av Tvøroyrar kommunu.

Tað er mæt greitt, at hetta, sum kemur at henda, kemur at broyta okkara samfelag fyri alla framtíð, tí verður tað avgerðandi hvussu lögtingsumboð, sum umboða útjadaran, fara at gera sín áhugamálið galdandi.

Tá avgerðin um hvar ein oljustøð verður lögð er framd av landsstýrinum, verður tað miðstaðarøkið, sum vinnir frama, so skulu

vit ikki vera bilsin um tað næsta verður, at ein flogvøllur verður bygdur á Glyvursnesi. Tá er málið fullt greitt.

Hetta málið er eitt mál, sum kemur at vísa, hvussu samgongan roynist í verki. Annars taki eg fullt undir við tí, sum býráðsformaðurin í Klaksvík færdi fram í sambandi við tað orðaskifti, sum er farið fram um miðsavn. Leggjið alt, sum hevur við fiskivinnu í Klaksvík, eisini tað umsiting, sum er bygt upp í Tórshavn. Vit loysa ikki viðurskiftini úti um landið við einum útlíkingarprosent, men við at flyta arbeiðs-pláss.

Tá so fiskivinnuviðurskiftini eru lögð í Norður-oýggjum, so skulu oljuviðurskiftini leggjast í Suðuroy.

Óg sjálvandi alt tað, sum hevur við hesa vinnu at gera.

Tað eru longu milliónir av krónum goldnar, sum skattur í Tórshavn av tí oljuumsiting, sum er bygd upp har.

Tann seinasta lýsingin eftir lögfrøðingi til umsitingina sigur frá, at á hesari umsiting eru 10 starvsfólk. Lønarlaga teirra er ikki tað sama sum flakavirkisfólk.

Sverre Midjord, býráðslimur á Tvøroyri

fær.

At ein útjavnin av arbeiðsplássum hjá tí almenna hevur væl eisini týdning fyri einum komandi loysingarpolitikki hjá samgonguni.

Avgerðin hjá Høgna¹ lóydal landsstýrismanni um, at oljustøðin er eitt samgongu-

mál, er greið, og fer at vísa, um samgongan er fyri miðsavn ella fer at forða fyri einari avtoftan av føroyska samfelagnum.

Sverre Midjord